Ч. 58 (10.441). По конфіскаті — другий наклад. Львів, неділя 15. березня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 6·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

...на Т)

В. Н.

Ліквідаційний зїзд УКП.

В Харкові почався 2. березня т. з. Ліквідаційний зїзд Української комуністичної партії. Нині, коли це пишемо, він уже закінчений. Та хоч і не маємо ще матеріялів про підсумки його праці, то і без цього можемо висловити свої погляди про них, вже на вступі вони були ясні.

Українська комуністична партія ліквідується та зливається з офіціяльною на Україні комуністичною партією большевиків України (КП(б)У).

На зїзді було всього 53 делегати УКП. За те був він обставлений незвичайно шумно. До почесної президії вибрано між иншими Зінов'єва і Петровського. Привіт для зїзду від КП(б)У зложив голова українського уряду Чубар. Очевидно, склалося це не випадково, що голова уряду заступав КП(б)У і витав ліквідацію. У своєму привіті Чубар сказав такі замітні слова: „Комуністична партія большевиків України приймає вас до своїх лав не формально, але як дійсних революціонерів, дійсних большевиків-комуністів. Треба досягти того, щоби після злиття було більше єдности та продуктивности в нашій революційній роботі. Нехайже ваш зїзд допоможе тим членам УКП, що ще вагаються прийти до лав КП(б)У, щоби зміцнити її революційну роботу".

Наведені слова Чубаря кидають аж надто великий сніп проміння на внутрішні відносини в партії Укапістів. Між ними є такі, що не хочуть вливатися в лави КП(б)У.

Підходячи до цілої справи ліквідації зі становища КП(б)У чи навіть зі становища Комінтерну можна погодитися з рішенням цього останнього, бож істнування двох комуністичних партій в одній країні слід вважати аномалією. Та всяка аномалія має свої глибокі причини. Вони нам відомі. КП(б)У остаточно добилася ліквідації своєї небезпечної суперниці на Україні і тим самим позбулася грізної та небезпечної для себе опозиції. Та опозиція була для неї тим небезпечнішою, що була комуністичною.

З нашого національного становища слід вважати ліквідацію УКП. за шкідливу тому, бо з її відсутністю не стане на Україні організованої опозиції та здорової критики на офіціяльну політику КП(б)У. Та з другого боку перехід укапістів — отже свідомого та найбільше національно загартованого і вишколеного елементу — до лав КП(б)У, повинен додатньо відбитися на національній українській політиці тої партії. Що більше, можна напевно надіятися, що приплив національного елементу до офіціяльної партії ослабить її внутрі, наскільки вона не поведе правильної національної політики. В її нутрі в такому випадку витвориться сильна внутрішня опозиція. З другого боку недостачею такої опозиції буде те, що вона буде лише внутрішньою, вузко-партійною і на широкі маси українського селянства та робітництва не буде мати ніякого або в найкращому випадку дуже незначний вплив.

Лишається ще та група укапістів, яка не йде до КП(б)У. Очевидячки, що їй по ліквідації прийдеться розвивати свою працю нелегально. В тому випадку вона примушена буде ще більше, ніж дотепер, сконсолідуватися та ще яскравійше підкреслити свою національну платформу. Тільки тоді зможе вона рахувати на вплив серед свідомого українського робітництва, а подекуди й селянства.

Отже ліквідація УКП. має свої додатні та відємні сторони. Вона може бути небезпечною не для української національної справи, а радше для КП(б)У. та її інтересів на Україні. Свою мету осягнув Комінтерн, осягнула її і КП(б)У. Чи осягнення якоїсь конкретної мети покривається рівночасно з намічено ю користю — це вже инша справа, над якою мабуть не застановлялися ні Комінтерн ні КП(б)У.

В. Н.

З російської преси.

Перший російський голос про повне право „інородців" до свободи.

За пять майже років перебування української еміграції в чужих краях не один десяток разів відбулося прилюдне і урочисте виявлення нашого національно-державного облича. Не один раз святкували ми роковини проголошення незалежности й собоности України, не один раз у Шевченківські дні бучно вшановували память нашого національного генія, не один раз збіралися на конференції та зїзди, і не один раз вітали нас у ці врочисті дні представники чужих демократій, бажаючи нам успіху в нашій боротьбі за визволення нашої батьківщини. На однім такім святі виступив з чулим і симпатичним привітанням навіть представник зирянського народу, мало кому й відомого в Европі. Але за пять років нашої діяспори ні в одній країні, що дали притулок українським політичним вигнанцям, і ні єдиного разу не виступив з привітанням, з якимбудь висловом співчуття нам та доброзичливим побажанням успіхів в нашій боротьбі представник демократії російської. Так само і жидівської. Вони вперто мовчали або манїфестували свою ворожість до наших змагань

Я не знаю жидівської преси, але щодо російської, то вона від правого до лівого крила і тепер веде невпинний наступ на українство — часами в незвичайно вульгарних і непристойних формах. Єдине маленьке виключення з російської преси уявляє собою хіба варшавська газета „За свободу!" яка хоч і дуже обережно, але насмілюється часами підняти голос в оборону національних меншостей у Польщі або кинути докір своїм Росіянам за їх чорносотенні нахили в національних питаннях. Правда, на сторінках російської варшавської газети ми читали недавно заяви одного з редакторів, що український народ не бажає жадної самостійности, що ідея незалежности України це наслідок „інтриги" Івана Мазепи та инших гетьманів, а потім — купки інтелігенції, інспірованої... Австрією; але газета давала разом з тим можливість Українцям вільно спростовувати ці нісенітниці і виступати в оборону своєї справи. Тепер вона пішла далі і умістила на своїх сторінках статтю, яку ми, Українці, ні в якому разі не можемо і не повинні обминути мовчанкою. Нічого подібного ми з московських уст ще не чули. Цей щирий і чесний голос з чужого табору не зупиняється перед тим, щоб різко й отверто заплямувати лицемірність російської демократії в національних питаннях і заманіфестувати, що правда і моральна краса сучасної боротьби за ліпше майбутнє не на стороні Росіян — білих, червоних, чорних, все одно яких, — а на стороні тих менших націй, що їх знову Росія збирається поглинути во імя ідеї єдиної і неподільної вязниці народів.

Автор цеї, прямо скажу, незвичайної, як на російську газету, статті Юрій Ліперовський був цими днями на панахиді, що її відправляли в православній митрополитальній церкві Грузини в день національної жалоби. Молилися за національних героїв визвольної боротьби.

„На панахиді — пише Ю. Ліперовський — окрім грузинської кольонії було чимало Українців. І зовсім не було представників російської еміграції.

І це було більше, болюче тому, що навряд, чи це було випадково.

О, ми гарно деклямуємо гимни свободі, коли поминаємо жертви большевицького терору і само собою відтак ще й, коли бажаємо визволення нашій батьківщині!... Але... але для нас чужим є патос свободи взагалі. Ми давно зробили перегляд своїх колишніх поривів і здебільшого вже соромимося наших весняних настроїв у дні березневої революції...

Так! Ми можемо захоплюватися патріотичною фігурою Вільгельма Телля і з запалом говорити про славетну „останню тисячу" Гарибальдійців. Але зрозуміти самостійників-Українців або борців за незалежність Грузії ми не в стані.

Бо зовсім инша справа, якщо мова йде про чужих, про далеку Італію або маленьку Швайцарію і цілком инша, коли нам, великій Росії, потрібні чорноморські порти, бакинська нафта і т. и., а шлях до цього загороджують „безглузді мрії" хахлов та инших инородців.

Ми були опікуни [?] Грузинам за їхнє повстання проти большевицької влади, але зрозуміти, що вони борються не тільки проти форми влади над ними та проти її представників, але й взагалі за незалежність своєї вітчини, цієї найкращої перли в російській короні, — ми не хочемо або... не в силі.

А коли ми це зрозуміємо, то по суті не будемо дуже сердиті на большевиків за те, що вони відгорнули таки непокірливих Грузинів під нозі Москви і... ним зберегли таке потрібне нам „Закавказзя" для тих часів, коли, після повалу большевицької влади, ми вернемося у звільнену батьківщину та заведемо там новий, наш, порядок повертаючи до життя добрі старі часи...

...Для народа, що втратив патос свободи, — майбутнього нема. А як що кому близькі до серця ці високі пориви людської душі, то чому так само дорогі пориви до свободи та ненависть до насилля, звідки воноб не йшло. І він підійметься проти свого-ж народу, якщо цей народ стане гнобителем другого.

Я певний, що навіть Протопопов та Горемикин*) найщиріше мріяли про свободу.

Отже і нам треба зробити висновок. Або викреслити з нашого словника слово „свобода" і домагатися повалення большевиків просто для того, щоб захопити владу в свої руки, але тоді ми мусимо відмовитися від деклямацій про свободу при боротьбі з большевиками. Або ми мусимо бути послідовними до кінця в визнанню символа віри свободи, себто визнати і за нинішніми підвладними большевикам народами право самим керувати своїми справами.

Або — або.

По середині лише фальш та заміна одного ярма на друге. Червоного на біле або трьохкольорове, як що не просто на чорне.

Але чи не всеж одинаково для підневільних народів, якого кольору ярмо накладуть на них нові їх пани, як що ця зміна влади не принесе їм права по свойому бажанню будувати своє життя?

Отже й мені здається, що в ці жалібні дні Грузії, України й ин., становище їхньої еміграції безмірно щасливіше ніж наше — російських емігрантів. У них відібрали все, але в них невгасимим вогнем горить патос свободи".

Я навів тут характеристичніші уступи зі статті п. Ліперовського, і читачі мусять визнати, що такої мови з уст сучасних Москалів вони ще не чули. Не диво, що автор, як ми довідались, одержав вислів здивування та щирої подяки від багатьох Українців, в той час, як на редакцію, що вмістила статтю п. Л—го, посипались злобні стріли з ріжних кутків російського табору.

Само собою ясно, що газетна стаття нічого не змінить і змінити не може. Через кілька днів вона забудеться, але вона цікава, як той випадковий промінь, що наочно виявив глибоку темряву, серед якої зявився. До цеї пори те, що ми говорили і чого домагались, було в очах наших ворогів-чужинців виявом „українського шовінізму", алеж і найдурніший Москаль не визнає п. Ліперовського „українським шовіністом".

Inde ira. Ол. С—ний.

*) Царські міністри-реакціонери, коли сиділи в келіях Петропавловської фортеці, але з цього не випливає, що вони були апостолами свободи. — *О. С.*

Розвязання т-ва св. ап. Павла.

Дня 10 ц. м. дістав голова священичого т-ва св. ап. Павла о. В. Садовський отсе письмо з дирекції поліції:

Prezydjum Dyrekcji Policji we Lwowie. L. 1143/pr./25. We Lwowie dnia 5. marca 1925. Do Szanownego Zarządu „Stowarzyszenia św. Pawła" do rąk Przew. Slow. Wielebnego ks. Włodzimierza Sadowskiego we Lwowie, ul. Korniaktów, l. 1.

Województwo lwowskie reskryptem z dnia 26. lutego 1925 l. 100/925 poleciło oznajmić że na zasadzie § 25 i po myśli § 24 ustawy z 15 listopada 1867 Dz. p. p. N. 134 rozwiązuje „Stowarzyszenie św. Pawła" we Lwowie za przekroczenie statutowego zakresu działania.

Na podstawie bowiem przeprowadzonych dochodzeń stwierdzono, że stowarzyszenie św. Pawła wystosowało do Sekretarjatu Generalnego Ligi Narodów w Genewie memorjał, w sprawie rzekomego prześladowania kościoła i kleru unickiego w Polsce, w którym sformułowało zarzuty przeciw Rządowi Polskiemu i jego organom w sposób bezpodstawny, tendencyjny i nieprawdziwy. Fakt przeto, że memorjał ten o charakterze i celach wybitnie politycznych a ponadto skierowany do międzynarodowej instytucji politycznej, zdziałany został przez stowarzyszenie statutowo apolityczne, uważany być musi za przekroczenie zakresu działania statutem określonego.

O tem zawiadamia się Szanowny Zarząd z nadmienieniem, że od tej decyzji wolno wnieść rekurs do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, który podać należy w ciągu dni 14, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia.

Dyrektor Policji Reifender.

Для пояснення зазначуємо, що Виділ вніс згадане представлення до Ліги Народів на основі § 2. свого статуту, котрий позволяє йому: „...займатися всіми справами, що дотичать гр. кат. церкви й духовенства".

Наведеним розпорядком поліції не може припинитися розпочата організація нашого духовенства. Виділ старається за основання нового товариства (св. ап. Андрея). Рівночасно вносить рекурс до Міністерства. Священики мусять дальше організуватися.

Справа „заяв" (розісланих „Нивою") мусить іти також дальше своєю дорогою. Цими днями дістануть деканати письмо в справі конкордату, котре мусять негайно полагодити і переслати на вказані руки.

Ревізії й арешти в Рогатинщині.

До справи дир. А. Крушельницького

Тепер щойно виходить на яв справжня причина таємничого арештування дир. Антона Крушельницького. Це дійсно просто сенсаційна історія. А саме державна поліція в Городенці повідомила державну поліцію в Рогатині, що директор української гімназії Антін Крушельницький переслав у 1920 р. з Відня до Городенки 50 кг. большевицької бібули. Крім того та сама городенська державна поліція донесла, що А. Крушельницький редагував у Відні в 1920 р. большевицький орган п. з. „Н е з [illegible] к о м у". Вкінці, що А. Кр. спричинив Полякам у Городенці в 1918 і 1919 р. багато втрат у життю, здоровлю і маєтку. Дістаєши це повідомлення городенської державної поліції, комісар державної поліції у Рогатині Гляйн звязав з особою А. Крушельницького розкинення в селах Рогатинщини большевицьких відозв як раз у тому часі, коли дир. А. Крушельницький приїхав до рогатинської гімназії. Розпочались масові ревізії по селах. Переводжено ревізії у народних учителів, у академиків та тих, що перед кількома літами вернули з Америки та в селі уходили за „мудрійших" [?]. Ревізії не виказали, хто розповсюджував відозви. Та всетаки п. підкомісар подбав про винуватців і доставив під закидом злочину головної зради до арешту окружного суду в Бережанах дня 23. лютого 1925. отсих осіб з Рогатинщини:

1) Антона Крушельницького, директора української гімназії в Рогатині, котрий щойно за легальним пашпортом і за дозволом Кураторії приїхав дня 2. лютого з Відня до Рогатина і обняв посаду ди-

М. ВОЗНЯК.

5)

Шевченко й княжна Репніна.

Щож тягнуло Шевченка до мочемордів? Не можна заперечити, що між ними були здеморалізовані, зіджені безчинністю елементи. Але на загал поява мочемордів була виплином хоробливих обставин часу з поділом людей на панів і кріпаків, з душною гнітучою атмосферою, коли освічена благородна та свободолюбна людина не могла найти виходу для своєї ініціятиви й енергії. Нема сумніву, що між мочемордами було багато освічених, благородних, щирих і свободолюбних одиниць, котрі зі своїми кріпаками обходилися людяно. Одно й друге певно заважувало при товаришуванні Шевченка з мочемордами. Одначе здається, найважнійшої причини товаришування Шевченка з мочемордами треба шукати в чім иншім: у духовій самітности Шевченка. Викуплений із кріпацтва селянський син відбився від своєї найближчої родини, що далі жила в кріпацькім ярмі, а не міг ужитися в панську атмосферу й завис між панським небом і кріпацьким пеклом, співчуваючи останньому всією своєю поетичною душею. Таким робом приставши з мочемордами, Шевченко старався залити хробака своєї самітности, вибрав лік, що приніс йому деякі користи, які бувають від товариства з благородними, освіченими й свободолюбними людьми, але далеко фатальнійшим був у злих наслідках для всього дальшого життя Шевченка.

II.

В тім самім 1843 р., коли Шевченко поробив знайомости з усякими мочемордами, зазнайомився він з родиною князів Репніних. Як оповіла вже в своїй старости княжна Варвара Репніна, Шевченко від першого разу зробив на князів Репніних дуже симпатичне враження. Він держав себе скромно, просто, але з великою гідністю; в нім не було ні змагання чванитися своїм поетичним покликанням ні бажання пригравати під загальний тон. Зразу він був дещо здержаний, але простота й сердечність, що панували в гостиннім домі князів Репніних, вплинули на нього користно: Його змішання проминуло, навпаки відчуваючи, що його оточують добрі люде, котрі симпатизують із ним, він очевидно осмілився, завів оживлену розмову й трохи не того самого дня почав співати українські пісні, сяко-тако акомпаніюючи собі на фортепяні. А відомо, що Шевченко по мистецьки співав українські пісні й що його спів викликав глибоке враження. Згадуючи про спів Шевченка, княжна Репніна говорила, що цей спів задивував її своєю глибокою щирістю, що мягкий, пронизаний сумом голос Шевченка поневолі переймав наскрізь душу *).

Перший раз приїхав Шевченко до Яготина за понукою дідича-мецената Грицька Тарновського, що замовив у Шевченка копію з портрета кн. Репніна, а привіз Шевченка до Яготина приятель Репніних дідич О. Капніст, що в нього тоді наш поет гостював. Другий раз заїхав Шевченко в Яготин у жовтні й цим разом прожив там до 9 (21) грудня; нарешті третя його гостина, тягнулася від 23. грудня до 10. (22) січня 1844 р. Крім згаданої копії він малював іще портрети малолітних дітей кн. Василя Репніна, брата Варвари, а також два портрети самої княжни Варвари **).

Репніни, що зуміли злучити в собі родовий аристократизм із духовим аристократизмом, із високими ідеями й почуваннями, відразу потрапили оцінити внутрішню вартість Шевченка й з огляду на неї поставити нарівні з собою бувшого кріпака. „З окрема зайшов Шевченко в приязнь із прегарною й розумною донькою князя, Варварою Миколаївною, що не зважаючи на суспільні пересуди, сміливо простягнула йому руку через соціяльну пірву, яка їх розділювала, й стала близьким другом, сестрою й вибраним сумлінням поета" — каже Стороженко *).

Менше-більше характеризували подібно, як Стороженко, аж до 1916 р. й инші дослідники життя Шевченка його відносини до княжни Варвари Репніної. Повну ясність у характер відносин Шевченка й княжни Репніної вніс щойно в 1916 р. Гершензон, видавши низку матеріялів до цієї справи.

(Продовження буде)

*) Н. И. Стороженко. Первые четыре года семьи Шевченка (Кіевская Старина, т. XXIII ст. 3)

**) М. Гершензонъ. Т. Г. Шевченко и кн. В. Н. Репнина. (Русскіе Пропилеи. Т. 2. Москва. 1916, стор. 180—1).

*) Кіевская Старина, XXIII, стор. 3.

ректора, займаючися виключно службовим зайняттям. Забрано в нього три числа „Культури“, два числа бібліографії виданої Київською книжною палатою в 1924 р., Анісіса „Малі герої“ і переписку з видавничими товариствами „Чайкою“, „Землею“, з „Об'єднання українських видавців“ у Відні.

2) Ярослава Цимбалісти, гімназ. абітурієнта;

3) Климентину Цимбалісти, учительку;

4) Юліяна Формного, студента музичної школи у Варшаві. (При ревізії забрано літографічний часопис українського студентства і ноти з текстом 3-го інтернаціоналу. Годиться зазначити, що Юліян Формний є музикальною людиною і має у себе партитури всяких гимнів).

5) Олександра Каспрука, що укінчив 6 клас гімназії в Рогатині і господарить;

6) Миколу Товстого, господаря — обидвох зі Скоморох нових. При ревізії найдено календар „Вперед“ і книжку „Наша правда“, та лист, котрий Каспрук сам до себе написав.

7) Івана чи то Гриця Кліша 45-літнього господаря з Юшкова. У нього при ревізії найдено картку з фотографією Рози Люксембург і 8 карток української книжки без початку і кінця і без зазначення назви, дати та місця видавництва книжки. Ті річи привіз Гриць Кліш перед 6-ти літами з Америки і ті предмети припавши порохом лежали в шафі. На запит поліції, що він робив в Америці, відповів, що не робив нічого, а тільки волочився по українських вічах, польських та комуністичних мітингах. Та відповідь була підставою арешту господаря-анальфабета під закидом злочину комуністичної пропаганди. Відставляючи поміщиків людей до арештів, підкомісар Гляйц виготовив донесення, в котрім дослівно переписав змісти §§-ів 58 б) ц і 59 б) зк. На зажалення підсудних проти ведення вступного слідства за головну зраду і проти слідчого арешту Радна Палата окружного суду в Бережанах перевірила, що ані повіт. суд в Городенці ані окр. суд у Коломиї не веде проти А. Кр. ніякого доходження та не шукає за ним і що на терені Рогатинщини нема за ним жадної вини і тому дня 2. III. 1925 вирішила припинити вступне слідство і ухилити слідчий арешт щодо осіб Крушельницького, Ярослава і Климентини Цимбалістих, Кліша і Каспрука, задержуючи в силі вступне слідство і обов'язковий арешт щодо осіб Юліяна Формного і Миколи Товстого. Проти звільнення 5-ох підсудних заносив прокуратор зажалення до апеляційного суду у Львові, а проти відмовної ухвали Радної Палати Формний і Товстий рівнож зголосили зажалення.

В повисших справах інтервенціював у Бережанах адвокат д-р Західний, а комітет допомоги політичним вязням доставляв підсудним харчів і лектури.

У Львові в апеляційнім суді інтервеніював адв. д-р Володимир Бачинський.

Суд апеляційний потвердив на сесії 10. с. м. рішення Радної Палати Окружного суду в Бережанах і зарядив телефонічно випущення на волю дир. Антона Крушельницького, який, як д. відуємось в останній хвилині, вже повернув до своєї педагогічної праці в Рогатині.

Хоча сам дир. А. Крушельницький твердить, що з ним поводились у тюрмі винятково людяно

і хоча розяснення цієї фатальної помилки тривало лише кілька днів, всеж таки факт залишається фактом,

ОСТАННІ ВІСТИ.

Союз Народів.

На засіданні С. Н. 13. III. промовляв д-р Бенеш як предст. Чехословаччини і як справоздавець у справі розоброєння і женевського протоколу. Заявився за протоколом. В справі предложень Англії заявив, що не усувається від якогонебудь предложення. Рада С. Н. рішила на внесення Бенеша: 1) відіслати до VI. заг. засідання англ. заяву і заяви инших членів Ради Союза і поставити ці справи на денний порядок засідання. 2) Відложити всі приготовні праці до хвилі коли VI. засідання заявиться у цій справі. Чемберлен згодився на резолюцію Бенеша.

Рішення в справі Данціґа.

В справі державности Данціґа Рада С. Н. рішила, що Данціґ означено оконечно у версайльськім договорі як вільне місто. Справу почти відложено до червня з просьбою опінії гаського трибуналу щодо важности рішень в. комісаря.

Порозум'іння між Анґлією й Німеччиною.

Після промови Чемберлена виголосив Штреземан енунціяцію, з якої виходить, що м'ж Льондоном і Берліном є повне порозумі'ння щодо договору пятьох. В справі сх. границь заявив Ш. що вони не є згідні з принціпом про самовизначення. Німеччина змагає до зміни границь на основі 19. уст. статута С. Нар. Німецький уряд має за собою весь нарід. Штреземан заявив предст. „Кельн. Цтг.“, що справжній мир буде щойно тоді, коли границі над Реном пильнуватимуть мілітарно всі заінтересовані. Англія й инші краї не є склонні гарантувати сх. границі Німеччини, створені версайльським договором. Коли уст. 19. статута С. Н. виразно каже, що договори, які годі виконати можна змінити, то як можна жадати від Німеччини, щоби вона зреклася на все покликання на цей уступ.

Вибори в Египті.

Райтер звідомляє з Каіро: Посі відомих є 147 вислідів із 214 виборчих мандатів. Сторонництво Заглюля баші одержало з цього 53 манд. Заглюль паша вибраний.

Бенеш посередничить.

З Женеви звідомляють, що Бенеш згодився посередничити в погодженні становища Англії й Франції в справі женевського протоколу.

Чемберлен про ґарант. договір.

Чемберлен прийняв представників загр. преси. На запит, чи предкладаний договір пятьох держав є регіональний, відповів, що цю справу треба ще обговорювати. Англія візьме радо участь у кождій мировій конференції. — „Таймс“ звідомляє, що в Франції, без огляду на заперечення є змагання відвернутися від Сходу й шукати помочі на Заході. Фінансову підмогу польської армії на міжнароднім терені вважають неможливою.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє (57) число „Діла“ сконфісковано за два устипи передової статті п. н. „По двох роках“ і за інформаційну замітку про надужиття на Волині проти акції шкільного плебісциту.

— **Грабують у білий день.** Грабіжі на вулицях Львова у білий день є нині буденним явищем. Кілька днів тому на вул. Вітентого Поля напав якийсь харцизник на Лавору Шіпер, вирвав їй ручну торбину й утік. Вчора такий самий випадок трапився довкруг заліз. урядовця Станіславі Кушір на вул. Ченстоховській: якийсь тип схопив її звечера за горло, видер з рук торбинку й утік. Одним словом: ідеальні відносини.

— **Українці — Масарикові.** З нагоди 75-літніх роковин життя през. Т. Масарика празька українська громада видала велику (на 468 стор. великими) пропамятну книгу: „Т. Масарик“ — „Добірні думки“. На зміст складалось коротке переднє слово, вірш О. Олеся, життєпис Масарика складений Н. Григоріївим — Нашим, науковий нарис проф. д-ра Яреми, статті М. Шаповала і вибір з усіх найважніших творів Т. Масарика. До книжки додано бібліографічну виказку творів Масарика та їх перекладів. Ілюстрував книжку І. Мозалевський. Крім того у книжці є численні фотографії, головно з часу побуту Т. Масарика на Вкраїні. Ця пропамятна книжка дає можність прегарно й всесторонно ознайомитись з життям, поглядами й діяльністю през. Масарика і уявляє собою таку велику вартість, яку важко оцінити в рамцях короткої новинки.

— **„Великий Львів“.** На позавчорашньому засіданню львівської міської ради рішено прилучити до громади м. Львова цілий ряд підльвівських громад, а то: Клепарів, Голоско, Замарстинів, Знесіння, Кульпарків, Кривчиці, Білогорщу, Сигнівку і Козельники, — разом простір 29 км.² з 31.000 мешканцями. Міська рада візвала одночасно президію, щоби цю її ухвалу сфіналізувала на протязі найближчих місяців. Прилучення підльвівських громад з більшістю українського населення до Львова з його польським шовінізмом, було давною мрією всіх львівських „народових організацій“. Зрештою, сам референт цієї справи на міській раді не скривав головної інтенції претенсії: переведення цього діла — він казав буквально є необхідне з оглядів „народових“ культурних, санітарних і господарських. Дальше він доказував, що „втягнувши названі громади під господарський вплив управи міста, скріпиться атракційна сила „живьолу польскєго“. Очевидно, що ні під культурним, ані санітарним, ані господарським оглядом підльвівські громади на такій операції не зискають, лише ще втратять. Ніяких інвестицій у нові придбані дільниці Львів робити не буде, бо не має грошей і не дозволить на це неохайна й бездільна магістратська господарка; зрештою — досить поглянути напр. на санітарні умовини в центрі міста, на міські тротуари, вулиці і т. д. Під господарським оглядом відносини зміняться на стільки, що на всі прилучені громади буде наложений важкий тягар міських податків, які п. Наймановi здебільша потрібні на ріжні „народове ржечи“ (аж три театри і т. д.), а крім того буде перевесений на ті громади борг міста Львова. Тиради про „великий Львів“ є пустословним теревенянням. Розбудова міста є піснею далекої будучини. Під її прапором міська рада зробила односторонний інтерес, якого суть — дальший похід польонізації.

— **Виставка ґрафік Олени Кульчицької.** У вітрині книгарні Українського Педагогічного Товариства від Руської вулиці виставлено невеличку збірку графік Олени Кульчицької. Ґрафіка — це в мистецькій творчости Кульчицької найкраща і найпозитивніща карта. Її тонкі офорти, гарно компоновані чорні й краскові дереворити були в свій час обявленням на сірому тлі мистецького життя Галицької України; до нині осталися вони виїмковими під оглядом техніки, яка вимагає від артиста не праці, але саможертви, не кажучи вже про велику мистецьку культуру. Як кожда нова чи змагаюча до відродження вітка мистецтва, так і репродукційна ґрафіка, в першу чергу станула до боротьби з опірністю матеріялу. Не диво, що й дереворити Кульчицької зразу змагають до технічної досконалости і са боди виразу (краскові пейзажі), щоби поборовши матерял сягти до висот стилю (Весна, Літо, Осінь і Зима). Стилю, який найкраще відповідає духовій структурі Кульчицької. Технічна досконалість, випукування трудностів на те тільки, щоби радіти їх опануванням, усуваються тут на задній план супроти цінностей композиційної гармонії і лапідарности виразу. Невеличка збірка ґрафік Кульчицької, — не наче шпилька, крізь яку можемо вглянути в тайники творчости тої талановитої й високо культурної артистки. Щасливі ті, що не дивлючись на нинішну фінансову скруту зможуть назвати ту, чи другу ґрафіку Кульчицької власною і в затишші свого дому пестити стомлене сірою буденщиною око тими жемчужинами найінтимнішого а в парі з тим найбільш приступного з мистецтв. **М. Г.**

— **З нагоди ювилею д-ра С. Людкевича** надіслали свої привіти: 1) Т-во Львівський „Боян“, 2) Т-во ім. Мик. Лисенка у Львові, 3) Т-во „Бандурист“, 4) Перемиський „Боян“, 5) Станиславівський „Боян“, 6) Стрийський „Боян“, 7) Тернопільський „Боян“, 8) Муз. школа в Стрию, 9) Філія муз. т-ва Лисенка в Станиславові, 10) Вис. муз. Інститут в Станиславові, 11) Збір учительський Висш. музич. Інституту Лисенка у Львові, 12) Елеві Висш. муз. Інституту у Львові, 13) Українська Консерваторія і висша муз. школа в Ню-Йорку, 14) Муз. т-во при Українськім Гр. Комітеті в Празі, 15) Муз. педагогічний виділ в Празі, 16) Т-во „Кобзар“ в Празі, 17) Рада Українського Педагогічного Інституту в Празі, 18) Митрополит Андрій Шептицький, 19) Збір учительський акад. гімназії у Львові, 20) Збір учительський філії акад. гімн., 21) Український Жіночий Семинар в Стрию, 22) Філія учит. Громади в Стрию, 23) Філія учит. Громади в Перемишлі, 24) Український Інститут для дівчат в Перемишлі, 25) Учит. збір дівоч. семинарії і гімназ. УПТ, 26) Діти „Рідної школи“ в Стрию, 27) Т-во „Просвіта“ у Львові, 28) Наукове т-во ім. Шевченка у Львові, 29) Філія т-ва „Просвіта“ в Стрию, 30) Українське Студентство західних земель України, 31) Українська Бесіда у Львові, 32) Кооператива Український театр у Львові, 33) „Сокіл-Батько“ Львів, 34) Центро-Союз у Львові, 35) Бурса реміснича у Львові, 36) Союз українських приват. урядників у Львові, 37) Союзний Базар у Львові, 38) Союз Українок у Львові, 39) Т-во „Зоря“ у Львові, 40) Т-во „Дністер“, 41) Редакція „Діла“, 42) Редакція „Українського Голосу“ Перемишль, 43) Проф. Безкоровайний Тернопіль.

— **Святочний вечір в честь Т. Масарика** з нагоди його 75. роковин уладила чеська кольонія у Львові в салі Краківського готелю дня 7. цм. Річевий реферат виголосив місцевий чеський консуль п. Штілін. Поодинокі точки програми виповнили хорові співи під умілою диригентурою М. Зуни (Чеха, диригента міської опери), соля пані М. Зунової, М. Зуни і оперового співака Кошиця та вель... нація. Настрій був святочний і сердечний. Явилося чимало гостей з инших славянських народів. Зі запрошених Українців явилися дир. Василь Барвінський і д-р Іван Брик.

— **Запомогова акція.** Як нам доносять з дрогобицького повіту, тамошне староство оголосило, що потрібуючі господарі на весняні засіви можуть одержати до староства подання оплачені по 2 зол. Досіть внесено около 25.000 таких подань, отже на самі стемплі бідні селяне видали 50.000 зол. Тимчасом ціла „запомогова“ сума, яка фактично є лише позичкою, [illegible] на дрогобицький повіт лише 30.000 зол. Иншими словами: це найкраща фінансова операція, яка вдалася міністрові фінансів Грабському.

— **Славянський хор у Станиславові.** 10. ц. м. відбувся у Станиславові концерт Славянського хору під дир. О. Рошенка. Програма складалася зі славянських пісень і відспівана була у самих слав. мовах. Всі пісні були виконані вдатно за винятком „Жовнірів“ Вербицького, в якому було слабе непідготування тенорів. Дуже добре була виконана „Бандура“ Давидовського з гарним відбором солістів пань Левицької і Скочиляс і панів Балевича, Павлюка і Бучачевського. Гарно була відспівана „Буря“ Заваадського, де відзначавсь звучний контральт пані Балевичевої. На похвальну згадку заслуговує тріо Шмідта (пп. Левицька, Павлюк, Рудавський). Взагалі при дальшій совісній праці Слав. хор в нинішньому своєму голосовому складі може стати одним із кращих хорів у нашому краю. На другий тиждень Слав. хор концертує в Коломиї.

— **З театру.** В неділю 15. ц. м. театр повторяє дві останні премієри, а то пополудни о год. 3-тій точно „Ноктюрн“ оперу М. Лисенка і „Горе бабам“ оперетку-фарс, а вечер ефектовну пєсу О. Димова „Співець свого горя“.
— В суботу 14. і в неділю 15. ц. м. дає театр 2 вистави в Ходорові, опісля виїзджає театр на 4 вистави до Жидачева. В Жидачеві 16. ц. м. „Княжна чардаша“, 17. ц. м. „Баядера“, 18. ц. м. „Троянда“, 19. ц. м. „Липик“. В днях 20. і 21. ц. м. дає театр по 1 виставі в Дрогобичи і Стрию.

— **Наука симпленських виливів стриженних** по німецьким зразкам розпічнеться 27-го марта цр. і тріватиме один місяць 2 рази (по 2 години) в тиждень. — Вписи відбуваються в Управі дівочої школи ім. Б. Грінченка від 11—1 год. кожного дня. — *Управа промислових курсів.*

Чи Ви вже є членом Кооперативи „Рідна Школа“? Як ні, то впишіться негайно! Один удія (пай) 5 зол., число удіїв необмежене. Вписове 50 грошів. Заяви вступлення можна одержати в кождому Кружку У. П. Т. — Пишіть і посилайте гроші на адресу: Дирекція Кооперативи „Рідна Школа“ Львів, Ринок, ч. 10. II. пов.

ЗІ СПОРТУ.

Друга прогулька „Карпатського Лещетарського Клюбу“ до Зелемянки-Славська.

Другу прогульку в гори уладив К. Л. К. в днях 1. і 2. лютого ц. р. Збірка і відїзд в неділю 1-ого о год. 7·10 з головного двірця. Усіх учасників прогульки зібралося тринадцять, з того три пані. О год. 12. в полудне приїзджаємо до Славська. В Славську на стації повно польських лещетарів очікуючих приїзжих, учасників курсу лещетарського зі Львова. Звертаються до нас в думці, що ми Поляки, але сумний стрінув їх завід, коли почули українську мову. Нечуване диво. Українці і лещетарі, ще й до того в Славську. Не могли прямо повірити; підходять нас зі всіх сторін, випитують нас про це й те, і відходять з переконанням, що ми таки Українці. Тахже було з місцевим населенням. Люде не повірили вперше і тепер, що існують „нарцяже“, котрі говорять українською мовою, бо не бачили таких ніколи, а на наші запити відповідали „нажечем“ зближеним до „паньствового“, в думці, що ми підходимо їх.

Цим разом Славсько завело. Паде мокрий сніг, а відтак дощ. Годі нам було сидіти бездільно: тому положивши клунки, поприпинали лещета і пішли на поблизькі зїзди, знайомі з попередньої прогульки.

Про вправи на мокрім снігу не було бесіди, тому сумно вертались вечером до приюту в Зелемянці.

Зате другий день дав повну рекомпензату за попередню невдачу. Вночі упав сніг і значно похолодніло. Рано поділилися учасники прогульки на дві групи: одна вправляла на близьких зїздах, друга вибралася в довшу дорогу через верх до Гребенева. Залежуючися на гарніших зїздах, пізніше вийшли ми на чудовий верх, з якого простягався широкий вид на Гребенів, Зелемянку, Тухлю і верхи Маківки, Зелеміня і Парашки. По довшому відпочинку слідував прегарний безперервний зїзд в долину і поворот до теплої домівки. На жаль треба було ще того ж дня вечером вертати домів.

Хоча багато членів пообіцяло решту

раз цього прегарного спорту і багато сил-ту втовкли на з'іздах, то всі вертали з пі-ляжки ногами і дошками та гарними спо-минами в душі. *Ю. С.*

* * *

Карпатський Лещетарський Клюб пові-домляє, що широкі сходини членів Клюбу відбудуться в суботу 14. березня о год. 6. го под. в салі Української Захоронки, Руська ч. 3. І. пов.

На сходинах с'дуватиме замінення сьогорічного сезону і плян праці на будуч-че, тому Виділ просить членів о численну участь.

Інж. Л. Шепарович голова. *В. Рожанковський* секретар.

Відозви й комунікати.

В справі школи СС. Василіянок в Яво-рові.

Ратуймо нашу українську школу!

Ніколи може не знайшлася рідна шко-ла в таких тяжких обставинах, як під нині-шню хвилю. Всім відомо, які заслуги у національному вихованню української ді-точої молоді положили Сестри Василіянки, а особливо Інститут і школа СС. Василія-нок в Яворові.

Монастир СС. Василіянок в Яворові найстарший в Галичині, бо оснований 1673 р. і там отворена перша в Галичині укра-їнська дівоча школа. Нині вона так розви-нулася, що тепер обіймає цілу виділову школу і дівочу учительську семинарію, а крім того удержує 90 інститутгк.

Від 1914 р. посідає учительська дівоча семинарія в Яворові право прилюдности. І вже тоді показалася конечна потреба по-ширення будинку. Воєнні відносини не до-зволили на це. Коли ж тепер курси учи-тельських семинарій з 4-літних продовжено на 5-літні, а школу вправ з 4 кляс на 7 кляс, розбудова шкільного будинку є та-ка конечна, що від того залежить істну-вання самої школи. Треба ще додати, що число учениць в дівочій школі СС. Васи-ліянок в біжучім шкільнім році 1924/5 дій-шло до 250, а певно було би 2 або й 3 рази більше, колиб найшлось відповідне приміщення.

З огляду на те, що монастир СС. Васи-ліянок, котрий і так весь свій дохід з не-величкого господарства віддає на школу, не є в можности власними силами підняти конечного розбудування шкільних заве-день, підписаний комітет звертається до всього українського громадянства з горя-чим зазивом, помогти СС. Василіянкам в переведенню відповідних адаптацій і тим-сами в вратуванню школи.

З окрема звертається комітет до Всече-сніших Отців, щоби поспішили з датка-ми на ту велику народню ціль, чи то від себе, чи то від своїх парохіян.

Надто комітет звертається до батьків дітей, котрі одержують науку в згаданих школах, а також до давніх вихованок яворівського Інституту з просьбою розвин-ути як найширшу агітацію за збірками.

В надії, що українська суспільність, а особливо Всечесніші Отці, зрозуміють вагу цеї справи, поручаємо долю яворів-ського Інституту і школи СС. Василіянок патріотичним почуванням жертводавців.

Датки і збірки пересилати на руки Ігу-мені Монастиря Емілії Тимочко ЧСВВ. в Яворові.

С. Емілія Тимочко ЧСВВ., Ігумена мона-стиря; *о. Михайло Лев*, декан і голова комітету; *о. А. Залітач*, директор дівочої семинарії; *о. Михайло Телеп*, прокуратор монастиря; *Ярослава Рудницька-Фільпова*, секретарка; *о. д-р Т. Галущинський ЧСВВ.* ординаріятський комісар СС. Василіянок перемиської дієцезії; *о. Лев Левицький*, парох Яворова; *С. Емактіла Полошинович ЧСВВ.*; *Андрій Маренін*; *Іванна Павлова*.

ОПОВІСТКИ.

Український Театр И. Стадника.

Ходорів.

В суботу „Троянда Стамбулу“.

В неділю „Горе бабіям“.

У Львові (вул. Шашкевича 5).

В неділю 15. п. м. год. 3-тя (точно) „НОКТЮРН“ і „ГОРЕ БАБІЯМ“.

Вечером 7. год. „СПІВЕЦЬ СВОГО ГО-РЯ“. 1—1

Український Театр під дир. І. Когутяка.

Гусятин (саля „Просвіти“).

Субота 14. III. „Пейсахова Ніч“.

Неділя 15. III. „Чорноморці.

Васильківці (саля „Просвіти“).

Субота 14. III. „Безробітні“.

Неділя 15. III. „Зрадливі мущини“.

Дирекція Театру повідомляє Ш. н. Гро-мадянство, що в понеділок 16. III. пере-їздить на ряд вистав в м. Заліщики і про-хає приміщення трупи на мешкання 25 чоловіка. 1—2

Український Наддніпрянський Хор Д. Котка.

У суботу 14. III. м. Борислав.

У неділю 15. III. м. Борислав.

У понеділок 16. III. м. Дрогобич.

У вівторок 17. III. м. Стрий.

У середу 18. III. м. Стрий. 1507

На Концерт „Львівського Бояна“ — „Кавказ“ неділя 15. березня — уставлені будуть крісла, з огляду на акустику, в противнім порядку. (Порядок кіновий). 1582 2—2

Засідання Бібліографічної Комісії Наук. Т-ва ім. Шевченка відбудеться в неділю 15. березня о 11. год. перед пол. у бібліотеці Т-ва з отсим порядком дня: 1. Уконституовання комісії, 2. Реферат П. Богацького. До історії контичного видання „Кобзаря“ Шевченка, 3. Реферат Вол. Дорошенка. Шевченкознавство за останнє десятиліття (огляд). 1—1

Неділя 15. березня Чайний вечір, заходом „Союза Українок“ і т-ва „Бесіда“ в салях тов-а Бесіди“. В програму вхо-дять 1) співи, 2) сольові точки, 3) фантова льотерія, 4) і товариська забава під про-водом пана Львова Лепкого. Початок о годині 7. вечером. 1598 1—1

Пригадка. Наука на Курсі Інструкторок при УПТ-ві розпічнеться 20-го березня п. р. Крім науки шиття й крою подаватиметься основи знання домашнього й сіль-ського господарства, гігієни, кооперації й других пожиточних та практичних наук. Курс тревас три місяці. Місячна оплата 25 зол. Зголошення слати: УПТ-во, Львів, Ринок ч. 10. II. п. — *Торговельно-промис-лова Комісія*. 1595 1—1

Кавказ, сімфонічна кантата Ст. Людкевича, яку співав „Львівський Боян“ на кон-церті дня 8. березня п. р. на загальне бажання буде повторений пораз дру-гий в неділю дня 15. березня п. р. в салі Народного Дому. Білєти по знижених ці-нах продає Книгарня Наукового Тов-а ім. Шевченка. 1842 1—1

Надзвичайні датки на Рідну Школу зложили в зол. Х-. Учит. Збір академічної гімназії у Львові 25, замісць вінця на до-мовину бл. п. дир. Левицького, Вп. Канцір Іван, упр. школи в Хлівчанах 20, замісць вінця на домовину бл. п. Ю. Пашкевич. Вп. Жертводавцям щира подяка. Головна Управа УПТ. 1595 1—1

Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

За редакцію відповідає **О. Костик.** Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.